

Työnä perheiden kohtaaminen

TEKSTI: Päivi Kyllönen, vauvaperhetyöntekijä, TI&p-kouluttaja PPSHP, Lastenneurologian yksikkö, paivi.kyllonen@ppshp.fi

Pääasiallinen tehtäväni on toimia vauvaperhetyöntekijänä (vpt) ja teen kotikäyntejä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Työyksikköni Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa on lasten neurologian yksikkö, jossa vpt:n lisäksi toimin osastolla lastenhoitajana. Minulla on myös Toimiva lapsi ja perhe -menetelmien (TI&p) kouluttajapätevyys ja koulutan henkilökuntaa näihin menetelmiin.

Pohjakoulutukseltani olen lastenhoitaja ja lastenhoitajan ammatti-identiteetti on hyvin vahva osa ammatillisuuttani. Olen opiskellut sosiaaliohjaajaksi ajatuksella, että erilaiset toimintaympäristöt sairaalan ohella voisivat tulla kysymykseen. Tähän vastasi loistavasti Kiikku -vauvaperhetyöntekijä -koulutus. Koulutukset ja työtehtävien muutokset ovat aina luoneet uusia kehittymistarpeita ja ohjanneet lisäopiskeluiden puolelle. TI&p -menetelmät tulivat avuksi perheissä havaittuun tarpeeseen huomioida koko perhettä eli myös sisarusia kokonaisvaltaisesti.

Vauvaperhetyön ydinajatuksia on varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen tukeminen vauvaperheissä. Perheet tulevat asiakkaakseni kaitilta lastenklinikan osastoilta, suurin osa lastenneurologisesta yksiköstä.

Suurin oivallus, jonka olen vpt-koulutuksissa saanut, on ymmärrys kuinka tärkeää lapsen kehityksen, ei vain psyykkisen, vaan ihan fyysisenkin kasvun ja kehityksen kannalta on toimiva varhainen vuorovaikutus ja sen pohjalta muodostunut turvallinen kiintymyssuhde. Arvokainta maailmassa lapselle on, että hänellä on lähipiirissään turvallinen aikuinen, joka näkee hänet ja rakastaa häntä juuri omana itsenään ilman vaateita; aikuinen, joka on läsnä kannattelemassa fyysisen ja psyykkisen hädän hetkellä, aikuinen, joka rakentaa lapselle vahvan sisäisen luottamuksen siihen, että elämässä pärjätään ja että lapsi on arvokas ja rakastettava. Kokemus turvallisesta, kannattelevasta vuorovaikutuksesta leimaa koko läpi elämän suhtautumistamme ►

elämään ja ihmisiin, ja se tulee vastaan erityisesti elämän stressitilanteissa.

Ymmärrän toimivan varhaisen vuorovaikutuksen vauvan ja vanhemman toimivana vuoropuheluna, jossa vauva viestii ja hoivaava vanhempi vastaa riittävän oikealla vasteella riittävän nopeasti ja riittävän toistuvasti. Se ei ole automaatio, vaan varsin haavoittuva, varsinkin jos vauvan elämän ensivaiheisiin osuu poikkeama, kuten keskosuus, synnynnäinen sairaus, pitkä sairaalajakso tai ero vanhemmasta. Joskus vanhemmuus on särkynyt tai haavoittunutta, eikä kykyä lapsen näkemiseen ja kannatteluun parhaasta tahdosta huolimatta vain ole. Näissä tilanteissa voin varhaisen vuorovaikutuksen ammattilaisena olla auttamassa vauvaa ja vanhempaa yhteiselle vuorovaikutuksen polulle löytämään ilon toisistaan ja syyttämään rakkauden katseeseen ja hoivaan.

Työ on harvoin vain vuorovaikutuksen tukemista, kun perheessä on erityislapsi, jonka syntymä monine haasteineen ja järjestelyineen mullistaa perheen elämän. Sosiaaliturvaan ja tukiin liittyvää asiaa, johon perheiden ei aiemmin ole tarvinnut perehtyä, on paljon ja paperikaoksen kesyttämässä sosiaaliohjaajan tutkinto on ollut loistava apu.

Parhaimmillaan vuorovaikutus perheiden kanssa on silloin, kun kyseessä on kahden asiantuntijuuden kohtaaminen. Perhe tuo tilanteeseen oman tietonsa, parhaan lapsen, perheeseen ja sen hetkiseen elämäntilanteeseen liittyvän asiantuntijuutensa. Vauvaperhetyöntekijänä tuon tilanteeseen oman tietoni ja näkemykseni. Paljon pystyn ammentamaan aiemmista per-

hetyön kokemuksista ja tiedoista jakamalla vertaiskokemuksia, sillä usein muiden perheiden arjessa hyväksi havaitsemat vinkit on perheiden helppo vastaanottaa. Kotikäynteillä pääsen tutustumaan koko perheeseen ja kuulemaan kaikkien kuulumisia. Vanhemmat arvostavat sitä, että heidän vanhemmuuttaan suhteessa perheen kaikkiin lapsiin kunnioitetaan.

Sanotaan, että paras auttaja on isokorvainen, pienisuinen ja istuu käsiensä päällä. Sen opettelussa on ollut puheliaalle touholle tekemistä. Joskus jopa onnistun, aina en. Ammatillisessa kohtaamisessa pitää kyetä arvioimaan tilanne aina uudelleen ja näkemään, milloin ajankohta on otollinen millekin ehdotukselle, muutokselle tai päätökselle. Vpt:ssä tähän on toistuvien tapaamisten ansiosta joskus paremmat mahdollisuudet kuin nopeissa kohtaamisissa, joita tilanteet sairaalassa vastaanotoilla ja osastojakoilla ovat.

Työ perheiden kodeissa, avoimuus, jakaminen ja arjen pienet solmukohdat, joissa kohtaaminen tapahtuu, ovat saaneet minut kunnioittamaan perheiden ja vanhempien työpanosta, jolla he pyörittävät haasteellista arkirumbaa jaksuen ja joutaen. Toimiminen kodin ja sairaalan välimaastossa ja perheiden verkostoissa tarkoittaa tarvittaessa kontakteja eri asiantuntijoihin (lääkärit, terapeutit ja erityisyöntekijät) ja säästää perheen aikaa olennaiseen eli lapsen ja perheen kanssa olemiseen.

Oman kokemukseni pohjalta sanoisin ohjeeksi vuorovaikutukseen, että panosta vahvaan liittoon asiakkaasi kanssa. Kun perheen kanssa on yhteinen ja jaettu näkemys ja ymmärrys tilanteesta, ja kun perhe kokee, että asioita tehdään heidän parastaan ajatellen, kestää suhde vastakkaisia mielipiteitä ja niiden selvittämistä. Parhaimmillaan se on kuin hoivaavan äidin kannattelua ammatillisessa viitekehityksessä. ■